

Ўзбек тилининг асосий имло қоидалари

ҲАРФЛАР ИМЛОСИ

УНИЛИАР ИМЛОСИ

1. А ахарфи:

1) aka, asal, alanga, aloqa, asra, afsona, oғa, bola, a'zo, ba'zan, ta'lim каби сўзларда олд қатор кенг а товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) bahor, anor, tamom, zamon; savol, gavda, mavsum, avgust, navbat; vafo, yagon, vakolat, vasvasa каби сўзларнинг олдинги бўғинида, vaqt, vahm каби сўзларда о эмас, а айтиласи ва ёзилади.

2. О о харфи:

1) ona, omon, ovoz, oltin, olmos, quyoғ, fido, baho, ammo, xola; lola, lotin; mukofot, mahorat, muhokama каби сўзларда орка қатор кенг о товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) boks, poyezd, tonna, optika, foto; zavod, talon, million; agronom, mikrofon, astronom, kolonna, aeroport, arxeologiya, vodoprovod; diktator, direktor, termos, каби рус тилидан ўзлашма сўзларнинг турли бўғинида ургуга боғлик холда о, а, и айтиласиган товушни ифодалаш учун ёзилади.

3. И і харфи:

1) is, in, iz, il, yil, dil, tiş, ail; xirmon, imon, ilhom, ikki, ixtisos, iltifot, şoyi, tulki; mōjiza, volida, piramida; bilan, biroq, sira, kisi, qisloq, çiroq каби сўзларда олд қатор топ о товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) ötin, örik, körik, tōsiq, bōlim, öttiz, bōliq, mōgil каби олдинги бўғинида ő, унлиси келадиган сўзларнинг кейинги бўғинида о эмас, а айтиласи ва ёзилади.

4. У у харфи:

1) uy, kun, tun; buzoo, buloq, Buxoro; sura, Suriya, muzika; puçuq, tuşun, butun, uçaq, usul; Mahfuz, mafkura; kōzgu, uyuq каби сўзларда орка қатор топ о товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) qovun, sovun, movut, tōvus, yovuz, qırğovul, qirmovuq каби сўзларнинг олдинги бўғинида о унлиси келса, кейинги ёник бўғин бошидаги v дан кейин i эмас, а айтиласи ва ёзилади.

5. Ö õ харфи öt, öq, özbek, ösimlik, ögit, öttiz, ölcov. döppi; bōtaköz, semizöt, bōztorqay, navrōz, gulkōrpa, noðrin каби сўзларда орка қатор ўрта кенг ö товушини ифодалаш учун ёзилади;

6. E е харфи Erkin, elak, ekin, esla, evara, ekran, eksport; kel, kec, zehn; keşa, behi, beda, telefon, teatr; e'lon, e'tibor, me'yor, ne'mat, fe'l, şe'r; mone', tole', voqe' каби сўзларда олд қатор ўрта кенг e товушини ифодалаш учун ёзилади.

7. Суз таркибида ёнма-ён келадиган унлиларнинг имлоси куйидагича:

1) Унлилар орасига баъзан ундоши кўшиб айтиласа ҳам, лекин ёзилмайди: a) ia: aviaciya, diagnoz, filial, material, milliard, pianino, meridian, radiator; tabiat, fojia, şariyat каби; b) io: biologiya, racion, million, stadion, radio, pensioner каби; в) ai: arxaik, mozaika, ukrain, said, maişat каби; г) oi: alkoloид, ellipsoid, konvoir каби; д) oj: doim, soir, foiz, oid, oila каби;

2) ae, oe унлиларидан кейингиси у айтиласа ҳам, а ёзилади: aerodrom, aeroflot, aerostat, aloe каби.

Ундошлилар имлоси

8. В в харфи:

1) bobo, bahor, bino, bir, majbur, zarb каби сўзларда жарангли портловчи v лаб товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) kitob, tartib, maktab, savob, yuzlab, kelib, prorab каби сўзлар охирида r айтиласа ҳам, в ёзилади;

3) aibla, tobla, körib oldi каби сўзларда баъзан v айтиласа ҳам, в ёзилади.

8. Р р харфи raxta, piçoq, opa, tera, tup, yop, qop каби сўзларда жарангиз портловчи r лаб товушини ифодалаш учун ёзилади.

10. V v харфи:

1) ov, svu, kuvo; ovoz, savol; volida, vafo, vatan каби сўзларда жарангли портловчи v лаб товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) avtomobil, avtobus, avtomat, avtokolonna каби ўзлашма сўзларда v баъзан f айтиласа ҳам, v ёзилади.

11. F f харфи:

1) fan, fidokor, fe'l, ulfat, safar, juft, insof, isrof; futbol, fabrika, fizika, asfalt каби сўзларда жарангиз сирғалувчи f лаб товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) fasl, fayz, Fotima, fursat каби сўзларда f товуши баъзан р айтиласа ҳам, аслига мувоғиқ f ёзилади.

12. M м харфи moy, muborak, muruvvat, tomon, imon, ilhom каби сўзларда овоздор бурун-лаб товуши n ни ифодалаш учун ёзилади.

13. D d харфи:

1) dala, daryo; odat, odim, sado, saodat; bunyod, Farhod; didli, jiddiy каби сўзларда тил олди жарангли портловчи d товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) obod, ozod, savod, murod, mavjudod; zavod, pud, sud; badqoq, badxōr, budka каби сўзларда t айтиласа ҳам, d ёзилади.

14. T t харфи toñ, tole', toy, tun; ot, kut; butun, ötin каби сўзларда тил олди жарангиз портловчи t товушини ифодалаш учун ёзилади.

15. Z z харфи:

1) zar, zamon; toza, özbek; nomoz, yoz, ğoz, riyoz каби сўзларда тил олди жарангли сирғалувчи z товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) ıztirob, izçil, izquvar, bözçi, tuzsiz каби сўзларда жарангиз ундошдан олдин z айтиласа ҳам, z ёзилади.

16. S s харфи soğ, somon, sabr; oson, asos; meros, tovis, olmos каби сўзларда тил олди жарангиз сирғалувчи s товушини ифодалаш учун ёзилади.

17. Ş ş харфи şamol, şahar, şıqa, şifo, şodlik; işq, oşiq, pişiq; boş, toş каби сўзларда тил олди жарангиз сирғалувчи ş товушини ифодалаш учун ёзилади.

18. J j харфи jan, jahon, jiyda, marjon; toj, rivoj, vaj каби сўзларда тил олди жарангли коришик j ундошини ифодалаш учун ёзилади.

19. J j харфи gjida, ajdar, mujda; garađ, Parij, tirađ, žurnal, projektor, inžener каби ўзлашма сўзларда тил олди жарангли сирғалувчи j товушини ифодалаш учун ёзилади.

20. Ç ç харфи çin, çoy, çevär, çiroysi, çaman; kuç, aççıq, açın, çuçvara, biciçiq каби сўзларда тил олди жарангиз коришик ç товушини ифодалаш учун ёзилади.

21. C c харфи centner, cex, cilindr, konstituciya, illuminaciya каби сўзларда тил олди жарангиз коришик c товушини ифодалаш учун ёзилади.

22. R r харфи rahn, rahmat, rohat, rozi, doira, bor, diyog, mehr каби сўзларда тил олди овоздор титроп r товушини ифодалаш учун ёзилади.

23. L l харфи lola, loyiq, lobar, la'l, iloj, zilol, mahal каби сўзларда сирғалувчи овоздор l ён товушини ифодалаш учун ёзилади.

24. N n харфи:

1) non, nomu; ona, tana; bilan, tomon, jon каби сўзларда тил олди овоздор n бурун товушини ифодалаш учун ёзилади;

2) şanba, sunbul, yonbos, şonbozlik, Husaboy; yonma-yon, korinmaslik каби сўзларда n товуши баъзан n айтиласа ҳам, n ёзилади.

25. G g харфи gul, gōzal; teg, eg; ega, kigiz, bigiz, tugun, bugun, gugurt каби сўзларда тил орка жарангли портловчи g товушини ифодалаш учун ёзилади.

26. K k харфи körk, köl, köylak, tok, bilak, tilak, uka, moki каби сўзларда тил орка жарангиз портловчи k товушини ифодалаш учун ёзилади.

27. Y y харфи yol, yoldoş, yaxşı, yoz, yigit, yetti, yıldız, yasa, soy, tuy, tuya, tayyor каби сўзларда тил ўрта сирғалувчи y товушини ифодалаш учун ёзилади.

28. N n харфи toñ, miñ, teñ, yañi, koñil, deñiz, siñil, keliñ, bordiñiz каби сўзларда тил орка овоздор n бурун товушини ифодалаш учун ёзилади.

29. Q q харфи qizil, qimiz, qir, qalb, qirq, haqiqiy, aqobil каби сўзларда чуқур тил орка жарангиз портловчи q товушини ифодалаш учун ёзилади.

30. G g харфи gōz, şarb, oğır, bağır, toğora, toğ, boğ, soğ каби сўзларда чуқур тил орка жарангли сирғалувчи g товушини ифодалаш учун ёзилади.

31. X x харфи xabar, xat, xōroz, xala, xohiq, xuşnud, baxt, axborot, mix каби сўзларда чуқур тил орка жарангиз сирғалувчи h бўғиз товушини ифодалаш учун ёзилади.

32. H h харфи həsil, hamma, Habib, islah, ogoh, nikoh, bahor, nihol, sahar каби сўзларда жарангиз сирғалувчи h бўғиз товушини ифодалаш учун ёзилади.

33. C c харфи xabar, xat, xōroz, xala, xohiq, xuşnud, baxt, axborot, mix каби сўзларда чуқур тил орка жарангиз сирғалувчи x товушини ифодалаш учун ёзилади.

34. D d харфи xabar, xat, xōroz, xala, xohiq, xuşnud, baxt, axborot, mix каби сўзларда чуқур тил орка жарангли сирғалувчи d товушини ифодалаш учун ёзилади.

35. S s харфи xabar, xat, xōroz, xala, xohiq, xuşnud, baxt, axborot, mix каби сўзларда чуқур тил орка жарангиз сирғалувчи s товушини ифодалаш учун ёзилади.

харф ёзилади: kilogramm эмас, kilogram каби.

34. (апостроф):

1) a'lo, da've, ma'no, ta'na, ba'zan, ma'yus, ta'lim, ta'sir, ta'zim; sa'y, ra'y, ta'b; e'lon, e'tibor, e'tiqod, me'mor, ne'mat, şe'r, fe'l; mōjiza, mō'tabar, mō'tadil, Nō'mon, şō'li, mavqe', tole', tavoze', mavzu' каби арабчадан ўзлашган сўзларда унли товуш ҳарфидан кейин кўйилиб, шу унли товушнинг чўзикроқ айтилишини ифодалаш учун ёзилади;

2) qur'on, in'om, san'at, bid'at, sur'at, qat'iy, sun'iy, mas'ul каби арабчадан ўзлашган сўзларда унли товуш ҳарфидан олдин кўйилиб, шу унли товушни олдинги ундош товушдан ажратиб айтиш лозимлигини ифодалаш учун ёзилади.

Асос ва қўшимчалар имлоси

35. Кўшимча кўшилиши билан сўз охиридаги унли ўзгаради:

1) а унлиси билан тутаган феълларга =v (=v+qi), =g, =gi кўшимчаси кўшилганда а унлиси о айтиласи ва шундай ёзилади: terga - tergov (tergov'i), sayla - saylov (saylovci), sina - sinov, aya - ayovsiz; sōra - sōraq, bōya - bōyoq; dūpa - dūpoqi, yiğla - yiğlobi, saura - sayrogi каби;

2) i унлиси билан тутаган кўпчилик феълларга =v, =o кўшимчаси кўшилганда бу унли и айтиласи ва шундай ёзилади: öqi - öquinçi, qazi - qazuvçi, sovi - soviq каби. Лекин i унлиси билан тутаган айрим феълларга о кўшимчаси кўшилганда бу унли айтиласи ва шундай ёзилади: ögri - ogriq, qavi - qaviq, ili - iliq каби;

36. k, q ундоши билан тутаган кўп бўғинли сўзларга, шунингдек bek, ubq каби айрим бир бўғинли сўзларга эгалик кўшимчаси кўшилганда k ундоши g га, q ундоши ğ га айланади ва шундай ёзилади: tilak - tilagin, yurak - yuragim, ertak - ertagi, kubok - kubogi, bek - begi; tayoq - tayoqi, qoşiq - qoşiqi, yaxširoq - yaxširogi, yqd - yqd-i каби.

Лекин кўп бўғинли ўзлашма сўзларга, бир бўғинли кўпчилик сўзларга эгалик кўшимчаси кўшилганда k, q товуши аслия айтиласи ва ёзилади: iştirok - iştiroki, oçerk - oçerki, erk - erk - erk, bōrk - bōrki; huquq - huqiqim, ravnaq - ravnaq, yuq - yuq, rizq - rizqi каби.

37. Куйидаги қўшимчалар кўшилиши билан сўзнинг таркибида товуши тушади ёки ортади:

1) ðrin, qorin, burun, ögil, bōyin, kōñil каби байзи сўзларга эгалик кўшимчаси кўшилганда, qayir, ayir каби феълларга нисбат шаклини ясавчи -il кў

Ўзбек тилининг асосий имло қоидалари

1) =bon, =boz кўшимчалари баъзан =von, =voz айтилса хам. хамма вакт =bon, =boz ёзилади: darvozabon, masxaraboz каби. Лекин =vaqقا кўшимчаси ҳамма вакт шундай айтилди ва ёзилади: anakivaqça, xolavaqça, qulvaqça каби;

2) ўрин көлишиги ва чикиш көлишиги кўшимчасининг, ўтган замон ясадчиси ва Ш шахс кўрсаткичи =di кўшимчасининг бошидаги ундош баъзан т айтилса хам, ҳамма вакт d ёзилади: isda, misdan, ketti, kelmabdi каби.

39. Куйидаги кўшимчаларнинг бosh товуши икки ёки уч хил айтилди ва шундай ёзилади:

1) тақлид сўзлардан феъл ясовчи =illa (çirilla, taqilla, irilla) кўшимчаси сўз таркибида v ёки i товуши бўлгандан =illa айтилди ва шумайд ёзилади: qovulla, lovulla, uvulla, guvulla, gurulla, gursulla каби;

2) феълнинг ортирима нисбат шаклини ясовчи =dir кўшимчаси харангли ундош билан тугаган бир бўғинли сўзларга (kel сўзидан бошқа), шунингдек z ундоши билан тугаган ортирима нисбат ясовчисидан кейин кўшилади: quvdir, egdir, kuldir, yondir; ötkazdir, tomizdir каби. Колган барча холларда бу кўшимча =dir айтилди ва шундай ёзилади: tiktir, kestir, uyaltir, çagirtir каби;

3) жўналиш келишиги кўшимчаси =ga, чегара билдирувчи =gaça, равишдош шаклини ясовчи =gaç, =gunça, =gani, =gudek, сифатдош шаклини ясовчи =gan, бўйрук майлининг иккичи шахс кўрсаткичи =gin, шунингдек =gina кўшимчаси уч хил айтилди ва шундай ёзилади:

a) к ундоши билан тугаган сўзларга кўшилганда бу кўшимчаларнинг бosh товуши к айтилди ва шундай ёзилади: tokka, yollakka, kõnikkaç, zerikkunça, tökkani, keçikkudek, bukkan, ekkin, kiçikkina каби;

b) q ундоши билан тугаган сўзларга кўшилганда бу кўшимчаларнинг бosh товуши q айтилди ва шундай ёзилади: copiqqa, eisloqqa, yoqqa, ciqonça, ciniqanä, qörqudek, aqqiqina каби;

c) ўндоши билан тугаган сўзларга кўшилганда, бу кўшимчаларнинг бosh товуши ў айтилди ва шундай ёзилади: bargga, bugga, soðga, oðgan, siðgunça каби.

40. Фамилия ва ота исм. билдирувчи кўшимчалар унли билан тугаган киши отварига=yev (=yeva), =yeviç (=yevna), ундоши билан тугаган киши отварига =ov (=ova), =oviç (=ovna) шаклида кўшилади: Aliyev (Aliyeva), Aliyeviç (Aliyevna); Salimov (Salimova), Salimoviç (Salimovna), Abayov (Abayova), Abayoviç (Abayovna), Yoldoðsov (Yoldosova), Yoldoðoviç (Yoldosovna) каби.

Кўшиб ёзим

41. Xona, nom, poya, bop, xus, ham, baxş, kam, umum, rañ, mijoz, sifat, talab каби сўзлар ёрдамида ясалган кўшма от ва кўшма сифатлар кўшиб ёзилади: qabulxona, dorixona; tabriknoma, taklifnoma, bedapoya, qolipoya; omrabop, mustumbop; xusxabar, xusfe'l; hamsuhbat, hamsahar; orombaxş, şifobaxş; kamquvvat, kamgap; buðdoyrañ, jigarrañ; umumxalq, umumşahar; sovuqniyoz, qumyijoz; devsifat, maymunsifat; erktalab, suvtalab каби..

42. =(a)r (inkori- =mas) кўшимчаси билан тугайдиган кўшма от ва кўшма сифатлар кўшиб ёзилади: ñerinbosar, otboqar, qolquvar, muzyorar, işyoqmas, qusqommas каби.

43. Тақор тақлид сўзларга кўшимча кўшиб билан ясалган от ва феъллар кўшиб ёзилади: pirpirak (pir+pir+ak), bizbizak (biz=biz+ak), hayhayla (hay=hay+la), gjigjila (gij=gij+la) каби.

44. Предметни бирор нарсага нисбатлаш (киёслаш), ўхшатиш йўли билан билдирувчи кўшма от ва кўшма сифатлар кўшиб ёзилади: karnaygul, qoziqarin, otquloo, oybolta, devqomat, şeryurak, bodomqovoq, qirgiyikz каби.

45. Предметни ранги, мазаси, ўзидағи бирор нарсаси ва шу каби белгилари асосида билдирувчи кўшма отлар кўшиб ёзилади: olaqarşa, öziliştan, aqqiqtos, olapoco, miñoyos, qirabogin каби.

46. Предметнинг бирор нарса, иш учун мўлжалланганинги билдирувчи кўшма отлар кўшиб ёзилади: kirsovun, qiyamataxta, noðoraqöp, tokqayqi, oþrayhon, molqora, nosqoq, kõzoynak каби.

47. Предметни жойга нисбат бериш асосида билдирувчи кўшма отлар кўшиб ёзилади: toðolqa, cõlyalpiz, suvilon, qaşqargul, oðqonarava каби.

48. Маросим, афсона кабиларни билдирувчи кўшма отлар кўшиб ёзилади: kiruyudi, kelintusdi, qoryoðdi, Urtõmqoq, Oqildasturxon каби.

49. Қаратувчили биримнинг бир сўзга айланиши билан юзаги келган кўшма отлар кўшиб ёзилади: miňboşı, yuzboşı, sõzboşı. olmaqoqи каби.

50. Иккичи кисми турдом от ёки obod сўзи бўлган жой номлари кўшиб ёзилади: Yañiyöl, Tortköl, Mirzaçöl, Sirdaryo, Kosonsoy, Qorabuloq, Oltinköl, Yañibod, Xalqobod каби. Лекин иккичи кисми атоқли от бўлган жой номлари ажратиб ёзилади: Örta Osyo, Kõhn Urganç, Örta Çirqiq каби.

51. Рус тилидан айнан ўзлаштирилган ёки калькалаш (сўзма-сўз таржима килиш) йўли билан хосил килинган кўшма сўзлар кўшиб ёзилади: kinoteatr, radiostanciya, fotoapparat, elektrotehnika, telekõrsatuv, yarimavtomat, bayramoldi, suvosti каби.

52. Кисқартмаларнинг барча турлари ва уларга кўшиладиган кўшимчалар кўшиб ёзилади: ÖR, ToşDUniñ каби. Лекин ёнма-ен келган икки кисқартма ажратиб ёзилади: ÖR FA (Ўзбекистон Республикаси фанлар академияси), ÖR XDP (Ўзбекистон Республикаси Халқ демократик партияси) каби.

Чизиқча билан ёзим

53. Жуфт сўз ва тақор сўз кисмлари чизиқча билан ёзилади: el=yurt, mehr=şafqat, eovun=tarvuz, omone=eson, keças=kunduz, yozin=eisinq, asta=sekin, uc=tõrt, ön=ön beşa (10=15ta), bilinar=bilinmas, bordi=keldi, kuydi=pişdi, don=dun, oz=moz, mayda=quya, aldab=suldbab, öylab=netib, sõoramay=netmay, kiyim=keçak, adi=badi, ikir=çikir, duk=duk, taq=tuq, qop=qop, miñ=miñ (miñ=miñlab), bitta=bitta (bitta=bittalab), baland=baland, çopa=çopa, islay=ishlay, juda=juda, yaqin=yaqinlarga, hamma=hammasi, uy=uyiga, iç=içidan (xursand) каби.

Эслатма:

1. Жуфт сўздан кўшимча ёрдамида ясалган сўзлар хам чизиқча билан ёзилади: baxt=saoatli, xayr=xoşlaşmoq каби.

2. Жуфт сўз кисмлари орасида u=(yu) боғловчиси келса, ундан олдин чизиқча кўшилади ва жуфт сўз кисмлари ажратиб ёзилади: yer=u osmon (yer=osmon), dëst=u duşman (dëst=duşman), keçə=yu kunduz (keça=kunduz) каби.

3. Етакчи ва кўмакчи феъл бир хил шакла ёўлса, чизиқча ёнлан ёзилади: yozdi=oldi, borasán=qðýasan, uxlabman=qolibman каби.

54. Белгини кучайтирувчи qip=qizil, yan=yaşil, kõm=kök, sap=sariq, dum=dubaloq, kuppa=kunduzi, tõppa=tõgrî, bab=baravar. tippatik каби сўз шаклари чизиқча билан ёзилади (лекин ороқ сўзи кўшиб ёзилади).

55. Сўзининг =ma, ba= ёрдамида бирлашган кисмлари чизиқча билан ёзилади: kõçama=kõbra, uyma=uy, rañ=barañ, dam=badam каби. Лекин мустакил ишлатилмайдиган кисм катнашса, бундай сўзлар кўши ёзилади: rðbarð, darbarð каби.

56. Рус тилидан айнан ёки калькалash йўли билан олинган сўзлар аслига мувофиқ чизиқча билан ёзилади: amper=sekund, unter=oficer, vice=prezident, mëchanik=slesar ; kilovat=soat, yõl=transpôrt (hodisasi) каби.

57. Юкламалар сўз охирида келади ва чизиқча билан ёзилади: sen=çi, boraylik=çi, sen=a, kutaman=a, bola=ya, miñta=ya, keldi=ku, kelgan=zu, yaxsi=yu, yaxsi=da, qøy=e, yaşañ=e, öglüm=ey, keldi=ye, kõrgan=ov, eşitdi=yov, kelib=oø, ertaga=yoq, ukam=gina, maydasi=gina, sizga=ki, bilsa=ki, keldi=mi, yaxsi=mi каби.

Лекин =dir юкламаси, баъзан =mi юкламаси хам кўшимчадан олдин. яъни сўз таркиби ичда келади ва кўшиб ёзилади: kelgandirsiz, senmisän каби (шунингдек =gina кўшимчаси хам сўз таркибida келали ва кўшиб ёзилади: ukaginam, lekin ukam=gina каби).

Сўзга юклама бирдан ортиқ кўшилса, улар юкоридаги коидага биноан ёзилади: keldiñ=mi=a, biladi=ku=ya, ukañ=gina=mi, borgandirsan=ä каби.

58. Тартиб сон араб ракамлари билан ёзилса, =niç кўшимчаси ўнинга чизиқча kўyiladidi: 7=sinf, 5=A sinfi, 3=tikuvçilik fabrikasi, 8=brigada, 80=yillard, 1994=yil, 5=sentabr каби. Тартиб сонни кўрсатувчи рим ракамидан кейин чизиқча ёзилмайди: XX ast, X sinf каби. Тартиб сонни билдирувчи араб ракамлари кўйидагича ишлатилганида ҳар бир тартиб сондан кейин чизиқча kўyiladidi: 2=, 7=, 8=brigada a'zolari, 3= - 9=betlar каби.

59. Товушнинг чўзиқ айтилиши ҳарфни тақор ёзим билан кўрсатилади, бундай ҳарфлар орасига чизиқча kўyiladidi: yô=ð, nima=a, e=e=e, him=m, uf=f=f каби.

Ажратиб ёзим

60. Кўшма феълнинг кисмлари ажратиб ёзилади: tasdiq qil, sarf qil, ta'sir et, tamom bõl, sotib ol, olib kel, olib çiq, miq etma каби.

61. Кўмакчи феъл ва тўлиқиси феъл мустакил феъldan ажратиб ёзилади: aytip ber, olib kõr, sorab qøy, kõra qol, bera boşla, yiçila yozdi; ketgan edi, ketgan ekan, ketgan emiš, bilar edi. bilar ekan, bilar emiš каби. Лекин мустакил феъл билан ёрдамчи феъл орасида товуш ўзгарши бўлса, бундай кисмлар кўшиб ёзилади: aytaver (ayta ber), boroladi (bora oladi), bilarkan (bilar ekan) каби.

62. Кўмакчилар ажратиб ёзилади: şu bilan, saat sayin, borgan sari, bu qadar, kun bõyi каби. Лекин bilan кўмакчисининг =la шакли, uçun kўmakkachisining =çun шакли чизиқча билан ёзилади: sen=la, sen=çun каби.

63. Hamma, har, heç, bir, qay, u, bu, şu, ösa сўзлари ўзидан кейинги ёки олдинги сўздан ажратиб ёзилади: hamma vaqt, har kim.

har narsa, heç qaysi, qay kuni, qay mahal, u yerda, bu yodda, şu yoddan, ösa yodqa каби. Лекин birpas, biroz, biratðla, birvarakayiga, birmunça, buyon сўзлари кўшиб ёзилади. Шунингдек, yod, yer сўзлари билан ишлатилганда бир у товуши тушса, бу сўзлар кўшиб ёзилади: qayqea, qayerda каби.

64. Сифат олдидан көлиб, бөлгенинг ортиқ ёки камлигини билдирадиган toq, jiçqa, liq, lañ, oç каби сўзлар ажратиб ёзилади: tõq qizil, jiçqa hõl, tim qora, liq tõla, lañ oçiq, oç sariq каби.

65. Мураккаб сон кисмлари ажратиб ёзилади: ön bir, beş yuz, u yuz ön-ikki, qirq miñ olti yuz beş, bir miñ tõqqiz yuz tõqson tõrtinçi каби.

66. Yildan yilga, tomdan tomta каби биринчи кисми чикиш көлишигига, иккичи кисми жўналиш көлишигига бўлган биримлар ажратиб ёзилади.

67. Белгининг ортиқ даражасини билдирувчи köpden kõp, tekindan tekin, yañidan yañi, oçiedan oçiq, qizigandan qizidi касилар ажратиб ёзилади.

68. Изофали биримлар ажратиб ёзилади. Бунда изофа ундош билан тугаган сўзларга и шаклида, унли билан тугаган сўзларга у шаклида кўшилади: dardi bedavo, rohati jon, nuqtayi nazar, oynayi jahon, balyoi nafs, a zoysi badan, tarjimayi hol каби. Лекин изофа ёзилмайдиган сўзлар, шунингдек кисмларидан бири ёки ҳар иккиси ўзбек тилида мустакил ишлатилмайдиган сўзлар кўшиб ёзилади: gulbeor (guli beor), dardisar каби.

Бош ҳарфлар имлоси

69. Кишининг исми, ота исми, фамилияси, тахаллusi, рамзий атоқли оти, лақаби бош ҳарф билан ёзилади: Dilbar, Ürinova, Muhabbat Majidovna, Azamat Şuhrat ögli. Gulbahor Şuhrat qizi, Hamza Hakimzoda, Muhammedşarif Söfizoda, Mannon Otabay, Navoyi, Furqat; Yelpiçixon, Xuşomadxola, Salomjon Alikov; Qorakõzbegim (Robia Sultonbegimniñ laqabi), Muqanna (Hoşim ibn Hakimniñ laqabi), Karvon каби.

70. Xайвон, күш ва бошқа жонзодларга берилган номлар бош ҳарф билан ёзилади: Boyçigor, Ğirot (otlar), Olpar, Sezgir (itlar), Oqarçha, Ortıq (buzoqlar), Moş (muşuk), Maska (toşbaka) каби.

71. Жой, сув номлари, мамлакат номлари бош ҳарф билан ёзилади: Andijon, Yañiyöl (шахарлар), Naymança, Bulogboşı (кишлослар), Bodomzor, Ğigatoý (маҳаллалар), Zavraq (дара), Yargao (яйлов), Qoratoğ, Pomir (toftalar), Oqtepa, Uçtepa (тепалар), Zarafşon, Dödaryo (дарәлар), Yoyılma (канал); Turkiya, Hindiston (мамлакатлар) каби. Биримлами атоқли от таркибидаги сифатловчи хам бош ҳарф билан ёзилади: Şimoliy Kavkaz, Markaziy Qizilqum, Togli Oltoy (ўлка) каби.

72. Йолдуз ва сайдералар, бошқа хил осмон жисмларининг атоқли

